

Валентин БАЛАБАШ,
аспірант

Раїса ВОЖЕГОВА,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, академік НААН України
*Інститут кліматично орієнтованого сільського
господарства НААН України, Одеса, Україна*

ФОРМУВАННЯ НАСІННЕВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ РІПАКУ ОЗИМОГО

Одним з пріоритетних напрямів розвитку сільського господарства України є стабільне виробництво насіння олійних культур. Ріпак озимий на світовому аграрному ринку вважається с.-г. культурою, що є універсальною, затребуваною, добре себе зарекомендувала та за значенням здебільшого займає друге місце після озимих зернових культур. Щорічно посіви ріпаку в основних країнах-виробниках займають до 7-8 млн га, що дає можливість отримати врожайність до 30 млн т. Стабільно високий попит на ріпакову олію та макуху свідчить про те, що, за правильної технології вирощування даної олійної культури може бути дуже прибутковим. Насіння ріпаку озимого ціниться як на світовому, так і на внутрішньому ринках, а значний коефіцієнт розмноження і відповідно невелика посівна норма робить культуру доступною для аграріїв та високомаржинальною [1-2].

Сучасні аграрії надають все більшу перевагу веденню органічного землеробства, заснованому на засадах незавдання шкоди навколишньому середовищу та відмові від використання синтетичних речовин. Зокрема відновленню природи, підвищенню якості споживання та здоровому способу життя населення сприяє відмова від використання фунгіцидів, гербіцидів, штучних добрив та антибіотиків. В зв'язку з чим сільгоспвиробники надають все більшу перевагу застосуванню біологічних засобів захисту рослин, які, на відміну від «хімічних», є абсолютно безпечними для людей та навколишнього середовища, а також представників дикого тваринного світу, комах-запилювачів. Біопрепарати здатні забезпечити стійкий «зелений» підхід до вирішення проблеми вирощування врожаю с.-г. культур, що зможе задовільнити зростаючий попит на продукти харчування та паливні матеріали [3-4].

Кліматичні зміни та інтенсифікація технологій вирощування, а також створення нових біологічно активних препаратів вимагають встановлення оптимальних, економічно доцільних строків їх внесення в зрошуваних і неполивних умовах та вивчення впливу даних факторів на формування насінневої продуктивності ріпаку озимого. Тому дослідження в цьому напрямку потребують подальшого вивчення та є актуальними.

Мета нашої роботи – встановити динаміку формування насінневої

продуктивності ріпаку озимого залежно від строків внесення біопрепаратів за вирощуванні в зрошуваних та неполивних умовах.

Дослідження проводимо на базі ПП «ГСП», розташованого на півдні України за адресою: Одеська область, Ширяївський район, селище міського типу Ширяєве. Ґрунт дослідної ділянки – опідзолені чорноземи. Закладання та проведення дослідів, відбір ґрунтових і рослинних зразків, підготовку їх до аналізу здійснюємо згідно методик польових досліджень та методичних рекомендацій [5-6].

Дослід трифакторний, основною його метою є визначення насінневої продуктивності ріпаку озимого різних за різних строків внесення біопрепаратів при вирощуванні в зрошуваних та неполивних умовах півдня України. Фактор А – використання зрошення; фактор В – біопрепарат; фактор С – строки внесення. Дослідження будуть проведені в чотириразовій повторності. Посівна площа ділянок – 36 м², облікова – 20 м². Форма дослідної ділянки прямокутна. Агротехніка проведення дослідів загальноприйнята для півдня України, окрім факторів, що вивчаємо.

В дослідженнях випробовуємо біозасоби, вироблені в Інженерно-технологічному інституті «Біотехніка» Національної академії аграрних наук України. Виробляють біопрепарати препарату високої якості на замовлення з маткової культури. Це дозволяє застосовувати в аграрному виробництві екологічно чистий засіб боротьби зі шкідниками та хворобами рослин. Продукція ІТІ "Біотехніка" є власною розробкою виробництва, що пройшла всі передбачені випробування і сертифікації відповідності міжнародним стандартам для органічного виробництва.

Протягом 2023-2026 рр. будемо удосконалювати елементи технології вирощування ріпаку озимого в умовах змін клімату. За результатами досліджень буде визначено оптимальний строк внесення біопрепаратів; встановлено динаміку формування насінневої продуктивності культури залежно від досліджуваних факторів за кліматичних трансформацій при вирощуванні в зрошуваних та неполивних умовах. Що дозволить підвищити насінневу продуктивність ріпаку озимого в умовах кліматичних трансформацій на півдні України.

Список використаної літератури

1. Зінченко О. І., Салатенко В. Н., Білоножко М. А. Озимий ріпак. Рослинництво. Київ: Аграрна освіта, 2003. С. 387-388.
2. Лихочвор В. В., Проць Р. Р. Ріпак. Львів: НВФ Українські технології, 2005. С. 34-41.
3. Гетман Н. Я., Петриченко В. Ф., Квітко Г. П. Агробіологічні підходи до інтенсифікації польового кормовиробництва в Україні. *Корми і кормовиробництво*. 2008. Вип. 60. С. 3–13.
4. Özköse A., Tamkoç A. Determination of Agricultural Characteristics of Smooth Bromegrass (*Bromus inermis* Leyss) Lines under Konya Regional Conditions. *International J. of Biological, Biomolecular, Agricultural, Food and Biotechnological Engineering*. 2016. V. 10. № 11. P. 681–684.

5. Вожегова Р. А., Лавриненко Ю. О., Малярчук М. Г. та ін. Методика польових і лабораторних досліджень на зрошуваних землях. Херсон: Грінь Д.С., 2014 р. 285 с.

6. Ушкаренко В. А., Нікішенко В. Л., Голобородько С. П., Коковіхін С. В. Дисперсійний і кореляційний аналіз у землеробстві і рослинництві : Навчальний посібник. Херсон: Айлант, 2008. 272 с.

УДК 631.527.8:633.111.1

Раїса ВОЖЕГОВА,

доктор сільськогосподарських наук, академік НААН

Віра БОРОВИК,

доктор сільськогосподарських наук, с. н. с.

Світлана ШУКАЙЛО,

кандидат сільськогосподарських наук

Сергій СОРОКУНСЬКИЙ,

докторант

Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН

Одеса, Україна

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЗЕМЛЕРОБСТВА ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ СОРТІВ БАВОВНИКУ З КОЛЬОРОВИМ ВОЛОКНОМ

Волокно бавовнику буває різних відтінків: білого, кремового, рожевого, зеленого, коричневого (рудого), сірого, чорного, махагонового, фіолетового, помаранчевого, червоного, синього, сірого [1]. Історія кольорового бавовняного волокна дуже давня та цікава тому, що пріоритети текстильної промисловості були мінливими протягом епох, залежно від тенденцій. Вік натурального кольорового волокна становить близько 4500 років.

Одним з головних методів селекції є віддалена гібридизація з дикими видами бавовнику, що мають переважно кольорове волокно та характеризуються стійкістю до хвороб і до ураження шкідниками [2].

Основна причина підвищення інтересу до природного кольорового волокна на теперішній час не є ностальгією. Натуральна кольорова бавовна привернула увагу вчених, технологів і промисловців у зв'язку з її екологічними та економічними перевагами [3, 4].

Між бавовною натуральних кольорів і звичайною білою існують відмінності не тільки через те, що вони барвисті чи безбарвні. Їх хімічний склад, структура та деякі інші властивості дуже схожі. Але є кілька важливих відмінностей. Одна з них - це колір, який контролюється домінантними генами